

Що робить органи місцевого самоврядування потужними соціально-економічними гравцями? Приклад Польщі

Піотр Зубер

Факультет географії та регіональних досліджень
Варшавського університету, провідний радник Міністерства
фінансування розвитку та регіональної політики

Міжнародне експертне обговорення в рамках Програми «U-LEAD з Європою»
2021 р.,

“Партнерство для розвитку”, 7-8 грудня 2021 р.

Роль органів самоврядування у Польщі

Очікування після 1989 р.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА САМОВРЯДУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧАТЬ:

- підвищення ефективності держави – краще забезпечення громадських послуг і товарів;
- поширення та вкорінення демократії;
- підготовку до членства в ЄС;
- зниження рівня корупції та зловживань

Роль органів самоврядування у Польщі

Зараз (у 2021 р.) в органах самоврядування бачать:

Конкурентів центрального уряду – зростання політичної ваги великих міст і регіональних органів влади;

Дуже ефективні органи планування та реалізації проєктів, наближених до потреб населення; Важливих гравців із заохочення інвестицій (технічних і соціальних) і можливостей зростання (розвиток людських ресурсів, інновації, підтримка бізнесу);

Однак ситуація в різних органах самоврядування різна – меншим і біднішим потрібні не лише механізми вирівнювання, але й якісні органи

**Органи
самоврядування
були не готові
виконувати свої
функції .....**

· Перешкоди (для ґмін з 1989 р., повітів і воєводств з 1999 р.):

· Обмежені адміністративні можливості для виконання інвестиційних проєктів і надання громадських (комунальних) послуг;
Відсутність можливостей з вирішення ширших соціально-економічних задач: розвитку людських ресурсів і заохочення економічного розвитку;
Обмежені можливості співпраці з зовнішніми партнерами (урядами, НУО, науковими установами та приватними компаніями);
Брак фінансових ресурсів;
Брак допоміжних органів (на початку).

**.....але всі хотіли
змінити ситуацію.
Які фактори
допомогли
цьому?**

Завчасно прийняте рішення про децентралізацію – в територіальній реформі бачили шлях модернізації країни в політичному (демократія) і соціально-економічному відношенні (більше гравців та установ, які відчувають відповідальність за розвиток і майбутнє людей);

Юридична незалежність органу самоврядування (юридичної особи) як основа розбудови підзвітності та можливості ефективно взаємодіяти з державним і приватним сектором (банками, фірмами)

Створення системи допоміжних органів на місцевому, регіональному й національному рівні, які поступово допомогли створити можливості для розвитку самоврядування;

Переведення практичної діяльності на європейські рейки у різних формах – допомога перед вступом, процедури діяльності, кошти для допомоги у підготовці проєктів, технічна допомога, після вступу – програми ЄС тощо.

Як планують і виконують проекти на муніципальному рівні?

• **Більші муніципалітети та регіони мають достатньо адміністративних можливостей для розробки й реалізації своїх проєктів, але:**

- Співпраця з банками та МФУ для виконання більших проєктів інфраструктурного характеру;
- Співпраця з науковим і дослідницьким сектором для виконання інноваційних і технологічних проєктів (техно- та індустріальні парки, інноваційні центри);
- Спеціальні бюджетні або фінансовані ЄС фінансові інструменти для менших муніципалітетів і МСП;
- Важлива роль фондів ЄС (кошти, принципи, процедури, технічна допомога – у форматі Jaspers, Jessica);
- Багаторівнева система врядування, що передбачає співпрацю уряду, НУО, наукових установ і приватного сектору для реалізації складних об'єднаних проєктів, зокрема, планів повернення до активного життя (відновлення) міських районів;
- Агентства та органи підтримки бізнесу для виконання спеціальних проєктів (відновлення)

Як сьогодні планують і виконують проєкти на муніципальному рівні?

- **Менші муніципалітети все ще потребують підтримки у розробці та реалізації проєктів:**
  - Велика роль ринку (завдяки фінансовим ресурсам);
Роль місцевих, регіональних і національних агентств та інших допоміжних органів;
Спеціальні бюджетні або фінансовані ЄС фінансові інструменти для менших муніципалітетів і МСП;
Програми підтримки співпраці між партнерами, що їх реалізують регіони та (або) уряд (інвестиції для об'єднаних територій, Консультативний центр для муніципалітетів, кращі практики повернення до активного життя тощо)

Поточні виклики для органів самоврядування у Польщі

Зникнення коштів органів
самоврядування

Спроби централізації (в т. ч. – в
рамках європейської політики)

Обмежені адміністративні
можливості найбільш необхідних змін

Забгато фінансових
інструментів – які обрати?

Резюме: ключові моменти успішної підготовки та виконання проєктів на муніципальному рівні:

Міцна юридична база самоврядування = відповідальність і підзвітність муніципалітетів

Джерела фінансування: фінансова децентралізація та інші кошти;

Роль організацій

Система організаційного забезпечення для розвитку адміністративних спроможностей (проєкти, технічна підтримка, допоміжні органи);

Довіра між партнерами – багаторівнева система врядування (національні, регіональні, місцеві органи влади, НУО, приватний сектор)

7-8 грудня, 2021

Дякую за увагу!

Міністерство
цифрової трансформації
України

Міністерство розвитку
громад та територій України